

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

301

Vragen van het lid **Van Nispen** (SP) aan de Minister voor Rechtsbescherming over *het verlenen van gratie en de motivering van dat besluit* (ingezonden 21 juli 2022).

Antwoord van Minister **Weerwind** (Rechtsbescherming) (ontvangen 13 oktober 2022).

Vraag 1

Hoe vaak is de afgelopen jaren gratie verleend, wat voor soort zaken ging het en wat waren de belangrijkste redenen die hieraan ten grondslag lagen?

Antwoord 1

Hieronder is een overzicht gegeven van het aantal ingewilligde gratieverzoeken over de afgelopen tien jaren waarin onderscheid is gemaakt tussen onvoorwaardelijke en voorwaardelijke toekenningen (kleine afwijkingen op basis van definities zijn mogelijk).¹ Bij gratieverzoeken wordt het soort zaak (soort delict of straf) niet geregistreerd. Afwijzingsgronden per individuele zaak worden evenmin geregistreerd.

Jaar	Onvoorwaardelijk	Voorwaardelijk	Totaal
2012	332	117	449
2013	246	78	324
2014	213	59	272
2015	205	63	268
2016	175	61	236
2017	150	43	193
2018	139	50	189
2019	145	39	184
2020	75	12	87
2021	101	30	131

Op grond van artikel 2 van de Gratiwet kan gratie worden verleend

- a) op grond van enige omstandigheid, waarmede de rechter op het tijdstip van zijn beslissing geen of onvoldoende rekening heeft gehouden of

¹ Dit overzicht betreft ook andere sancties dan gevangenisstraffen.

- kunnen houden en die, ware zij op dat tijdstip wel of voldoende bekend geweest, hem aanleiding zou hebben gegeven tot het opleggen van een andere straf of maatregel of tot het afzien daarvan; dan wel
- b) indien aannemelijk is geworden dat met de tenuitvoerlegging van de rechterlijke beslissing of de voortzetting daarvan geen met de strafrechtstoepassing na te streven doel in redelijkheid wordt gediend.

Een beslissing op een gratieverzoek is persoonsgebonden en toegesneden op de feiten en omstandigheden van het individuele geval.
Op grond van artikel 5 lid 1 en 4 van de Gratiwet is de rechterlijke macht en het Openbaar Ministerie (OM) om advies gevraagd.

Vraag 2

Klopt het, dat het zelden voorkomt dat iemand die voor een ernstig delict wordt veroordeeld en een straf van negen jaar uit moet zitten, zonder dat er sprake is van een spoedgeval zoals gezondheid of andere humanitaire omstandigheden, gratie wordt verleend?

Antwoord 2

Een beslissing op een gratieverzoek is persoonsgebonden en toegesneden op de feiten en omstandigheden van het individuele geval. Die omstandigheden kunnen van geval tot geval zeer sterk verschillen. Bij een gratiebeslissing worden naast de belangen van de veroordeelde ook de belangen van de samenleving en eventuele slachtoffers gewogen.

Vraag 3

Wat is de motivering voor het besluit de heer Masmeijer gratie te verlenen?²

Antwoord 3

Wanneer een buitenlandse rechter de straf heeft uitgesproken, wat het geval is in deze specifieke zaak, wordt het gerechtshof in Arnhem-Leeuwarden om advies gevraagd. Het gerechtshof neemt hierbij een advies van het OM mee in haar overweging. De Minister maakt op basis van deze adviezen een eigen afweging, waarbij het advies van het gerechtshof op basis van onze beleidslijn, die bepaald is door een uitspraak van de Hoge Raad, leidend is.³ Het gerechtshof heeft in dit specifieke geval naast de in Nederland geldende Gratiwet ook de Belgische wet- en regelgeving voor voorwaardelijke invrijheidsstelling (v.i.) betrokken bij zijn overweging. Dit heeft mede geleid tot een positief advies. Gelet op de privacy van de betrokkene kan ik verder niet inhoudelijk ingaan op deze zaak.

Vraag 4

Heeft het feit dat het hier gaat om een (semi-)bekende Nederlander een rol gespeeld in deze beslissing?

Antwoord 4

Of de betrokkene die om gratie heeft verzocht een (semi-)bekende Nederlander is, is geen omstandigheid die bij een gratiebeslissing wordt betrokken.

Vraag 5

Kunnen andere mensen in de toekomst in vergelijkbare gevallen die bijvoorbeeld een nieuw levensplan hebben ontworpen op precies dezelfde behandeling rekenen? Wat is hiervoor nu het beleid en het afwegingskader?

Antwoord 5

Ieder gratieverzoek vraagt om een zorgvuldige en persoonsgerichte afweging volgens het toetsingskader zoals beschreven in antwoord 1 en antwoord 3. De individuele omstandigheden van het geval spelen een belangrijke rol bij de afweging.

² Ad.nl: 20 juli 2022 <https://www.ad.nl/binnenland/oud-presentator-frank-masmeijer-60-onverwacht-op-vrije-voeten-dit-is-echt-heel-zeldzaam~a72394a5/>.

³ Uitspraak van de Hoge Raad dat afwijken van een positief advies van de rechter alleen mag in geval van bijzondere omstandigheden.
(<https://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:HR:2020:1747>).

Vraag 6

Bent u bereid te bezien hoe in de toekomst de redenen voor het verlenen van gratie uitvoeriger uiteen kunnen worden gezet in het uiteindelijke besluit? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 6

In een gratiebesluit dat wordt uitgereikt aan de gratieverzoeker wordt alleen een onderbouwing gegeven als het gratieverzoek is afgewezen. Het verlenen van gratie hangt samen met de persoonlijke omstandigheden van de veroordeelde. Ik maak die omstandigheden daarom in principe niet aan derden bekend. Het is daarnaast ook niet gebruikelijk om uw Kamer te informeren over individuele zaken tenzij daar specifieke aanleiding voor is. Die afweging kan veranderen als betrokkene publiciteit heeft gezocht en er daardoor onduidelijkheid ontstaat in zijn zaak. Inmiddels zijn in deze zaak drie verzoeken op grond van de Wet Open Overheid (WOO) ingediend bij de dienst Justis van het Ministerie van Justitie en Veiligheid. Deze hebben onder andere betrekking op de openbaarmaking van de adviezen van het OM, en het gerechtshof.

De Dienst Justis zal deze adviezen 14 oktober 2022 gedeeltelijk openbaar maken op zijn website. De adviezen zijn als bijlage bijgevoegd.